

Janakkalan kerhotoiminnan toimintasuunnitelma

- 1. Janakkalan koulujen kerhotoiminta**
- 2. Johdanto (periaatteet)**
- 3. kerhotoiminta**
  - 2.1 Laajuus ja suunnittelu**
  - 2.2 Tavoitteet**
  - 2.3 Ajankohta ja kerhoaika**
  - 2.4 vastuu**
  - 2.5 Ryhmäkoko**
  - 2.6 Turvallisuus**
  - 2.7 Sponsorointi**
- 4. Kerhotoiminnan järjestäminen**
  - 3.1 Koordinointi kuntatasolla**
    - 3.1.1 Opetustoimen kehittämisspällikkö**
    - 3.1.2 Ohjausryhmä**
    - 3.1.3 Lautakunta**
    - 3.1.4 Yhteistyökumppanit**
  - 3.2 Toteuttaminen koulussa**
    - 3.2.1 Rehtori ja kerhotoiminnasta vastaava opettaja**
    - 3.2.2 Kerho-ohjaajat ja palkkaus**
    - 3.2.3 Koulun ulkopuolisten tahojen järjestämät kerhot**
    - 3.2.4 Oppilaskunta / luokkaneuvosto**
    - 3.2.5 Oppilashuoltoryhmä**
    - 3.2.6 Vanhemmat, vanhempainyhdistykset, johtokunnat**
    - 3.2.7 Yhteistyökumppanit**
- 5. Tiedottaminen**
- 6. Kerhotilat**
- 7. Arviointi**

1. Johdanto (kerhotoiminnan periaatteet)

Tähän kuntatason opetussuunnitelman kerhotoimintaa koskevaan liitteeseen on kerätty lyhyesti ydinasiat kerhotoiminnan järjestämisestä. Aiheesta löytyy lisää ja tarkempaa tietoa esim. kerhokeskuksen julkaisemasta *Koulun kerhokäsikirjasta*. Lisäksi nettisivuilta osoitteessa www.kerhokeskus.fi löytyy runsaasti materiaalia tarkempien koulukohtaisten opetussuunnitelmien kerhotoimintaosuuden laatimisen avuksi.

Lainsäädäntö (perusopetuslaki 628/1998 § 47) antaa kouluille mahdollisuuden järjestää opetus- ja kasvatustyönsä tukemiseksi kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan laadun takaa pedagogisesti ajatteleva ohjaaja, joka toteuttaa toimintaa niin, että se on koulun kasvatustavoitteiden suuntaista ja tavoitteellista.

Koulun kerhot ovat koulujen maksutonta perustoimintaa (kirjataan työsuunnitelmaan) ja ne tarjoavat oppilaille mahdollisuuden viettää koulukavereiden kanssa laadukasta vapaa-aikaa. Kerhot ovat koulutyön vastapaino, eivät vain oppituntien jatkamista aamusta tai iltaan. Koulun kerhossa lapset ja nuoret saavat harrastaa ja tehdä asioita, joista he itse ovat kiinnostuneita. Kerhoissa ei ole suorituspainetta.

Oppilaat ja vanhemmat otetaan mukaan kerhotoiminnan suunnitteluun. Tapoja ovat mm. hyvä tiedottaminen (kerhotiedote, kotisivut, Internet), kerhotoiminnan käsittely vanhempainilloissa ja johtoryhmässä, oppilaskunnan osallistaminen, arviointipalautteen antamisen mahdollistaminen kerhokohtaisesti ja /tai koulukohtaisten arviointien yhteydessä.

Kerhojen avulla koulut voivat monipuolistaa koko kouluyhteisön toimintaa

- 1) täydentämällä ja syventämällä oppiaineiden opetusta oppilaiden tarpeen ja kiinnostuksen määrän ja suunnan perusteella (esim. aihekokonaisuuksien käsittely)
- 2) järjestämällä kerhoja, joissa harjoitellaan sellaisia tietoja ja taitoja, jotka eivät sisälly lainkaan opetussuunnitelmaan (esim. shakkikerho)
- 3) herättämällä kiinnostus kokonaan uuteen asiaan (esim. parlamenttikerho)
- 4) lisäämällä lasten ja nuorten kanssakäymistä ja uusien kaverisuhteiden muodostumista ja tunnetta ryhmään kuulumisesta (esim. oppilaskuntatoiminta)
- 5) lisäämällä lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia myönteisten ja onnistumisen kokemusten kautta
- 6) avustamalla koulun juhlien, leirikoulujen yms. ja erilaisten tilaisuuksien järjestämistä ja näin tarjota mahdollisuuksia eri taito- ja taideaineiden vahvistamiseen (esim. esitysten valmistelu ja tuotteiden valmistus varainhankintaan).
- 7) antamalla lahjakkaille ja erityistä tukea tarvitseville oppilaille lisätukea ja lisätä opiskelumotivaatiota

2. Kerhotoiminta

2.1 Laajuus ja suunnittelu

Minimitavoite on, että alle 50 oppilaan kouluissa toimii säännöllisesti vähintään yksi kerho, alle 150 oppilaan kouluissa vähintään kaksi kerhoa ja yli 150 oppilaan kouluissa vähintään kolme kerhoa.

Lisäkerhotunteja järjestetään vuosittain kerhotoimintaan varattujen määrärahojen puitteissa.

Erityisen suositeltavia ovat liikuntakerhot ja kerhot, jotka lisäävät osallisuutta kouluyhteisössä (esim. oppilaskuntatoiminta / luokkaneuvostot) sekä kansainvälisyyskerhot.

Kerhotoiminta on säännöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Työsuunnitelman laadinnan yhteydessä päätetään lukuvuoden kerhoista edellisen vuoden kerhotoiminnan arvioinnin ja lukuvuoden mahdollisuuksien perusteella.

Kerho-ohjaaja laatii lukukaussittain kerhosuunnitelman (kaavake löytyy intrasta) ennen kerhon alkamista sekä arvioi kerhon toteutumista yhdessä kerholaisten ja vanhempien kanssa (mallikaavake löytyy intrasta). Ohjaaja pitää kirjaa osallistuvista oppilaista (lomake löytyy intrasta).

2.2 Tavoitteet

Koulun kerhoja koskevat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, jonka luvussa 5.2.4.määrätään koulun kerhotoiminnan tavoitteista.

Jokaisen koulun kerhotoiminnan tavoitteet määritellään tarkemmin työsuunnitelmassa.

2.3 Ajankohta ja kerhoaika

Koulun kerhotoimintaa voi järjestää ennen koulun alkua, koulupäivän jälkeen iltapäivällä tai mahdollisesti illalla, keskellä koulupäivää, viikonloppuna ja/tai loma-aikoina. Suositus on, että kerhot ajoittuvat ensisijaisesti koulupäivien yhteyteen.

Yhden kerhotunnin pituus on 60 minuuttia.

2.4 Vastuu

Vastuun kannalta on tärkeää huolehtia siitä, että kerhot ja niiden ohjaajat merkitään koulun työsuunnitelmaan.

Tällöin koulu on vastuussa oppilaista koko sen ajan, kun he ovat mukana koulun kerhotoiminnassa.

Kerhon järjestelyistä vastaa koulun rehtori. Hänen tehtävänä on huolehtia, että kerholla on ohjaaja

ja että kerhotoimintaa hoidetaan turvallisissa olosuhteissa. Koulun kerhoissa oppilaita koskee sama turva kuin koulutyössä (esimerkiksi tapaturmat hoidetaan maksutta).

Kokonaisvastuu on kerhon ohjaajana toimivalla opettajalla, vaikka toiminnan ohjaamiseen osallistuisi opettajan kanssa myös joku ulkopuolinen henkilö.

Ks. myöhemmin luku *Koulun ulkopuolisten järjestämät kerhot*

2.5 Ryhmäkoko

Kerhoryhmän koon tulee olla kohtuullinen. Minimikoko kerholle on 6 oppilasta. Jos oppilasmäärä tippuu kerhon aikana alle 5 oppilasta, niin kerho lopetetaan.

2.6 Turvallisuus

Kerhotoimintaan osoitettujen tilojen, välineiden ja laitteiden turvallisuudelle asetetut vaatimukset ovat samat kuin opetustyössäkin. Myös kerhotoiminnassa noudatetaan koulun turvallisuusohjeistoa ja -suunnitelmaa sekä järjestyssääntöjä. Rehtori vastaa, että turvallisuusasiat ovat kaikilla, myös ulkopuolisilla, kerho-ohjaajilla tiedossa.

2.7 Sponsorointi

Koulun kerhotoiminta rahoitetaan koulun varoin, mutta myös sponsorointi on mahdollista. Tällöin tulee ottaa huomioon Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen sekä Opetushallituksen ohjeet koulusponsoroinnista (muistio 30.8.2004).

3. Kerhotoiminnan järjestäminen

3.1 Koordinointi kuntatasolla

3.1.1 Opetuspäällikkö

- huolehtii rahat budjettiin kerhotoimintaa varten

- tiedottaa kouluja määrärahoista
- vastaa kerhotoiminnan osiosta opetussuunnitelmassa
- koordinoi kerho-ohjaajien koulutusta
- johtaa kerhotoiminnan ohjausryhmän toimintaa
- pitää yhteyttä kerhoja järjestäviin yhteistyökumppaneihin
- koordinoi kerhotoiminnan arviointia kuntatasolla

3.1.2 Ohjausryhmä

- muodostuu ala- ja yläkoulun kerhotoiminnasta vastaavista henkilöistä sekä kerhoja järjestävien ulkopuolisten tahojen edustajista
- vastaa kerhotoiminnan arvioinnista ja kehittämisestä

3.1.3 Lautakunta

- esittää talousarvioon rahat kerhotoiminnan järjestämistä varten
- osallistuu koulujen johtokuntien edustajina kerhotoiminnan toteutumisen seurantaan ja arviointiin osana lukuvuoden arviointia

3.1.4 Yhteistyökumppanit

- edustajat osallistuvat kerhotoiminnan ohjausryhmään
- osallistuvat arviointiin omalta osaltaan
- toimivat linjassa koulun kasvatustavoitteiden ja kerhotoiminnalle asetettujen tavoitteiden kanssa ja noudattavat koulun turvallisuuskäytäntöjä

3.2 Toteuttaminen koulussa

Koulun käsikirjastosta löytyy mm. seuraavat teokset:

Kerhotoiminta osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua

Kenttälä Marjo, Kesler Merike (toim.)

Koulun kerhokäsikirja

Kenttälä Marjo.

Kerhotoiminnasta vastaava opettaja ja ohjaajat perehtyvät kerhotoiminnan opetussuunnitelman lisäksi

mm. edellä mainittuihin teoksiin ja lisäksi nettisivustoon osoitteessa www.kerhokeskus.fi.

3.2.1 Rehtori ja kerhotoiminnasta vastaava opettaja

Rehtori voi jakaa kerhotoiminnan koordinoivastuuta esimerkiksi vararehtorille tai jollekin opettajalle. Apuna voivat olla myös vanhempainyhdistykset tai muut yhdistykset ja oppilaskunnat.

Rehtori

- 1) sijoittaa kerhotunnit työjärjestykseen ja vastaa, että kokonaisuudesta tulee mielekäs
- 2) vastaa kerhonohtajien palkkaamisesta ja perehdyttämisestä
- 3) valitsee kerhotoiminnasta vastaavan opettajan
- 4) huolehtii tilajärjestelyistä

Esimerkkejä rehtorin ja/tai kerhotoiminnasta vastaavan opettajan tehtävistä, joista sovitaan koulukohtaisesti

- 1) motivoivat koulu yhteisöä kerhotoiminnan järjestämisessä ja siihen osallistumisessa.
- 2) vastaavat tiedottamisesta
- 3) keräävät kerho-ohjaajien suunnitelmat ja osallistujalistat
- 4) luovat erilaisille kerhoille mahdollisuuksia
- 5) toimivat innostavina aloitteentekijöinä
- 6) laativat koulukohtaisen tarkennetun kerhosuunnitelman, joka sisältää turvallisuusasiat
- 7) luovat yhteyksiä eri järjestöihin ja yhdistyksiin ja etsivät kerho-ohjaajia
- 8) vaikuttavat siihen, että kerhot tulevat osaksi koulun toimintaa
- 9) mahdollistavat yhteistyön kotien, vanhempainyhdistyksen, paikallisten toimijoiden, oppilashuoltoryhmän ja oppilaskunnan hallituksen kanssa
- 10) perehdyttää kerhonohtajia
- 11) ylläpitää (kerho)ilmoitustaulua oppilaille
- 12) on kerhoasiantuntija opettajankokouksissa ja oppilashuoltoryhmässä
- 13) mahdollistaa oppilaskunnan ja vanhempien osallisuuden toiminnan järjestämisessä ja kehittämisessä
- 14) osallistuu ohjausryhmän kokouksiin ja toimintaan
- 15) päivittää säännöllisesti tietoaan kerhotoiminnan valtakunnallisista linjauksista ja tavoitteista

3.2.2 Kerho-ohjaajat ja palkkaus

Kerho-ohjaaja

- 1) on innostava ja osaava ohjaaja, joka toimii reilusti ja johdonmukaisesti
- 2) tekee pitkän ja lyhyen aikavälin suunnitelmat kerhoon
- 3) ottaa oppilaat mukaan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin
- 4) käyttää monipuolisia ja osallistavia työtapoja
- 5) on vastuussa kerholaisista
- 6) on tarvittaessa yhteistyössä oppilashuoltoryhmän kanssa
- 7) pitää kirjaa osallistujista
- 8) vastaa tiedottamisesta yhdessä koulun kerhotoiminnasta vastaavan opettajan/rehtorin kanssa
- 9) arvioi toimintaansa ja on valmis kehittämään sitä
- 10) perehtyy kerhokeskuksen materiaaliin (www.kerhokeskus.fi)

Koulun kerhojen ohjaajina toimivat yleensä koulun luokan- tai aineenopettajat tai muut asiasta kiinnostuneet tai alaa osaavat kunnan palkkaamat aikuiset. Kerhonohtajan

kelpoisuusvaatimuksia ei ole erikseen määritelty. Kerhon ohjaajana toimivan opettajan tuottamuksesta tai laiminlyönnistä syntyneen vahingon korvaa hänen työnantajansa, useimmiten kunta. Vain harvoissa poikkeustapauksissa opettaja voi olla korvausvelvollinen.

Jos kerhonohtajana toimii vapaaehtoinen tai muu sellainen henkilö, jolla ei ole palvelussuhdetta koulutuksen järjestäjään, on hänen osaltaan varmintaa erikseen hoitaa vastuuvakuutus ja rikostaustan selvittäminen.

Ohjaajien palkkaus

Kerhoa ohjaavan opettajan palkkaus määräytyy kerhotyön osalta virkaehtosopimuksen mukaan.

3.2.3 Koulun ulkopuolisten tahojen järjestämät kerhot

Koulut voivat antaa tilojaan koulun ulkopuolisille tahoille kerhotoiminnan järjestämiseen. Ulkopuolisten tahojen järjestämät kerhot eivät ole koulun toimintaa, mutta niiden toiminnan ja tavoitteiden on oltava samansuuntaisia koulun tavoitteiden kanssa.

3.2.4 Oppilaskunta /luokkaneuvosto

- 1) on mukana mahdollisuuksien mukaan kerhojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.
- 2) voi toteuttaa kerhotoivekartoituksen opettajien avustuksella
- 3) voi kartoittaa alueen muita harrastusmahdollisuuksia
- 4) voi osallistua esimerkiksi harrastemessujen järjestämiseen
- 5) voi ohjata yksittäisiä kerhokertoja kerhonohjaajan tuella

3.2.5 Oppilashuoltoryhmä

- 1) tarvittaessa tuo moniammatillista osaamista kerhotoiminnan kehittämiseen
- 2) tarvittaessa osallistuu kerhotarpeiden kartoitukseen
- 4) tarvittaessa ohjaa sosiaalista vahvistamista kaipaavat ja harrastamattomat oppilaat kerhojen pariin
- 5) tarvittaessa on yhteydessä koteihin kerhoasioissa
- 6) tarvittaessa auttaa kerhoyhdysopettajaa kerhoryhmien kokoamisessa
- 7) tarvittaessa on mukana kerhonohjaajien perehdyttämisessä

3.2.6 Vanhemmat, vanhempainyhdistys ja johtokunta

- 1) tukevat oppilaita kerhoharrastuksissa
- 2) voivat osallistua kerhotarpeiden kartoitukseen ja toiminnan arviointiin
- 3) voivat jakaa osaamistaan kerhoissa
- 4) voivat olla mukana esimerkiksi harrastemessujen järjestämisessä

3.2.7 Yhteistyökumppanit

- 1) voivat toimia kerhonohjaajina (jolloin toimivat koulun toiminta- ja kasvatuseriaatteiden mukaisesti ja tuntevat koulun kerhotoimintaa ohjaavat säädökset ja tavoitteet)
- 2) voivat kouluttaa kerhonohjaajia erilaisiin sisältöihin
- 3) voivat täydentävää kerhojen sisältöjä toimimalla esimerkiksi vierailevina ohjaajina kerhoissa
- 4) t voivat tarjota tiloja ja vierailukohteita kerhoille

4. Tiedottaminen

Tiedottaminen on tärkeä osa onnistunutta kerhotoimintaa: hyvällä tiedottamisella oppilaat innostuvat kerhotoiminnasta; vanhemmat tietävät mitä kerhoja on ja mitä niissä tapahtuu; kouluyhteisö ja oppilashuoltoryhmä ovat tietoisia kerhotoiminnan kokonaisuudesta; ohjausryhmä ja lautakunta ovat tietoisia kerhotoiminnan kokonaisuudesta kuntatasolla. Kerhotoiminnan koulun sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen suunnitellaan erikseen ja sovitaan tiedottamistavat. Oppilaskunta otetaan mukaan tiedottamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kerhotoiminnasta tiedotetaan

- kunnan internet sivuilla yleisesti
- koulukohtaisilla sivuilla kerhot, ohjaajat ja ajankohdat ym. tarpeelliset tiedot

- koulu- ja luokkakohtaisissa vanhempainilloissa
- yhteistiedotteella (koulun yleistiedote) kaikkien oppilaiden koteihin elo-syyskuussa. Samassa tiedotteessa ovat kaikki koulun omat sekä ulkopuolisten koululla järjestämät kerhot.

Lisäksi kerhotoiminnasta voi tiedottaa

- oppilaskunnan ja kerholaisten kautta (oppilaat motivoituvat parhaiten kuullessaan ikätovereiltaan kerhoista)

- (kerho)ilmoitustaululla

Oppilaiden huoltajat eivät aina osaa erottaa koulun kerhoja ja muuta iltapäivätoimintaa toisistaan.

Siksi on tärkeää, että koulu tiedottaa selkeästi, milloin on kysymyksessä

koulun oma kerhotoiminta ja milloin jonkun muun tarjoama toiminta.

5. Kerhotilat

Kerhot järjestetään pääsääntöisesti koulun tiloissa. Mikäli koulun kerhoja ohjataan muualla kuin koulun tiloissa, tulee rehtorin hyväksyä ulkopuolisten tilojen käyttäminen ja varmistua tilojen turvallisuudesta.

6. Arviointi

Kerhotoimintaa arvioidaan ja kehitetään lukuvuosittain. Arviointipalaute kootaan koulukohtaisesti ja sen perusteella kehitetään toimintaa ja tehdään seuraavan vuoden kerhosuunnitelmat. Kaikkien koulujen arviointipalautteet käsitellään ohjausryhmässä ja niiden perusteella kehitetään kerhotoimintaa kuntatasolla.

Lähteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Kerhotoiminta osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua

Kenttälä Marjo, Kesler Merike (toim.).Kerhokeskus-koulutyön tuki ry. Erweko Painotuote Oy, Helsinki, 2009.

Koulun kerhokäsikirja.

Kenttälä Marjo. Kerhokeskus-koulutyön tuki ry. Libris Oy, Helsinki, 2008.

www.kerhokeskus.fi